

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Oláh Jenő ügyvéd által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek a dr. Kamenyiczki Viktória jogtanácsos által képviselt Nemzetgazdasági Minisztérium (1051 Budapest, József nádor tér 2-4.; levelezési cím: 1132 Budapest, Váci út 81-83.) I. rendű és a dr. Kun István jogtanácsos által képviselt Miniszterelnökség (1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 1-3.) II. rendű alperes ellen szerződésszegéssel okozott kár megtérítése iránti perben a Fővárosi Törvényszék 2017. április 18. napján kelt 33.P.22.277/2016/23. számú ítélet ellen az I. rendű alperes 27., a II. rendű alperes 24. és 26. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, a keresetet elutasítja és kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. és a II. rendű alpereseknek külön-külön 470.000 (négy száz-hetvenezer) - 470.000 (négy száz-hetvenezer) Ft elsőfokú perköltséget, továbbá mellőzi az eljárási illeték állam általi viselésére vonatkozó rendelkezést.

Kötelezi a felperest, hogy leletezés terhe mellett 8 napon belül rójon le 564.000 (ötszázhatvan-négyezer) Ft kereseti illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. és a II. rendű alperesnek külön-külön 235.000 (kétszázharminc-ötezer) - 235.000 (kétszázharminc-ötezer) Ft másodfokú perköltséget, az államnak pedig külön felhívásra az I. rendű alperes illetékmentessége folytán le nem rótt 752.000 (hétszáz-ötvenkétezer) Ft, valamint a II. rendű alperes illetékmentessége folytán le nem rótt 752.000 (hétszáz-ötvenkétezer) Ft fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében arra kérte kötelezni az alpereseket, hogy fizessenek meg részére egyetemlegesen 9.400.000 Ft tőkét, valamint annak 2015. június 30. napjától a megfizetésig terjedő időszakra számított törvényes kamatát, továbbá a perrel felmerült költségeit. Keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 349. §, 339. § (1) és 344. § (1) bekezdésére figyelemmel terjesztette elő. Elsődlegesen közigazgatási jogkörben okozott kár megfizetésére kérte az alpereseket kötelezni, az I. rendű alperessel szemben azonban másodlagosan szerződésszegésből eredő kárra is hivatkozott. Előadta, hogy a felperes a pályázati felhívásban és a támogatási szerződésben foglaltaknak megfelelően járt el, ennek ellenére az I. rendű alperes elállt a szerződéstől egy olyan szabálytalansági eljárás lefolytatását követően, melynek során a jogorvoslati kérelmet a II. rendű alperes bírálta el.

Az alperesek a kereset elutasítását, a felperes perköltségben marasztalását indítványozták. Arra hivatkoztak, hogy a helyszíni ellenőrzés során feltárt hiányosságok - így az, hogy a szoftvert a felperes más beszállítótól szerezte be, azt az ellenőrök nem tudták teljes egészében megtekinteni, az egyes funkciók csak tesztszerveren működtek, illetve a szoftver árrealitását a dokumentáció hiánya miatt nem lehetett megállapítani - mind alátámasztották az elállás jogszerűségét.

A II. rendű alperes továbbá arra hivatkozott, hogy a szerződésszegésen alapuló kártérítés vele szemben azért sem érvényesíthető, mivel ő nem volt a szerződésben részes fél.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 15 napon belül 9.400.000 Ft tőkét és ez után 2015. június 30. napjától a kifizetésig terjedő időre a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát, valamint 404.450 Ft perköltséget. Megállapította továbbá, hogy 564.000 Ft eljárási illeték az állam terhén marad.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes a GOP-2.1.1-12/B-2013-2052. azonosító számon regisztrált pályázatát követően a **N. F. Ü.** képviseletében eljáró **M. Zrt.** mint közreműködő szervezettel támogatási szerződést kötött 2013. november 18. napján a „Cloud technológia beruházás a **D. Kft.-nél**” című projekt megvalósítása tárgyában. A támogatás mértéke az elszámolható költség 40%-a, de legfeljebb 18.800.000 Ft összeg lett. A szerződés elválaszthatatlan részét képezték a pályázati kiírás, továbbá a szerződéshez csatolt mellékletek. A projekt megvalósítása két részből tevődött össze, egyrészt 1 db Cloud Tickets szoftver és 1 db BW-P12A Cloud System szerver beszerzése. A felperes eredetileg a **B. Kft.** árajánlatát csatolta a projekt keretében a szoftver és a szerver beszerzéséhez, a projekt megvalósítása során azonban az eszközök beszerzéséhez szállítót váltott, ennek keretében a szoftvert a **K. Kft.-től**, a szervert pedig a **T. Kft.-től** kívánta beszerezni. A felperes a szoftver beszerzését követően időközi kifizetést kért, ezt követően az I. rendű alperesi jogelőd ellenőrzést hajtott végre a felperesnél 2015. február 3. napján, amelynek során megállapította, hogy a projekt műszaki készültsége 50%-os, pénzügyi készültsége pedig 80%-os. A szerverbeszerzés csúszása miatt az ellenőrök csak a szoftver egyes funkcióit tudták megtekinteni, amely a vizsgálat időpontjában egy tesztszerveren működött. A szoftver beszerzése azonban megtörtént. A helyszíni ellenőrzést követően az I. rendű alperes szabálytalansági eljárást indított a felperessel szemben egyrészt azért, mert az elszámolt szoftvert nem a kereskedelmi forgalmával üzletszerűen foglalkozó szállítótól szerezte be, másrészt azért, mert a szerver projektben történő elszámolhatósága megkérdőjelezhető, mivel a felperes is foglalkozik hasonló eszközök értékesítésével, harmadrészt azért, mert az ellenőrzés során akadályozták az ellenőrök munkáját a dokumentumok átadásának megtagadásával, illetőleg felmerült a valótlan adatszolgáltatás gyanúja. A szabálytalansági eljárást „szabálytalanság történt” megállapításával zárta le az I. rendű alperes. A felperes a döntés ellen jogorvoslattal élt, amelyet II. rendű alperes elutasított. Ezt követően az I. rendű alperes a támogatási szerződéstől elállt és elrendelte az addig megfizetett 9.400.000 Ft összegű támogatás kamatokkal növelt összegének visszafizetését.

A fenti tényállás alapján az elsőfokú bíróság a felperes keresetét megalapozottnak találta. Kiemelte, hogy a felek jogviszonyában a 2007-2013. programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011.(I.28.) Korm. rendelet szabályait kell alkalmazni. A perben a felperesnek kellett bizonyítani a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján a szerződésszegés folytán bekövetkezett kárát. Ezt bizonyította, mert nem vitathatóan 9.400.000 Ft támogatáshoz a teljesítés megtagadása miatt nem jutott hozzá.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az I. rendű alperes jogelődje és a felperes között atipikus támogatási szerződés jött létre. Kiemelte, hogy a felperes a szabálytalansági eljárás során vitatta, hogy az ellenőrzés időpontjában a beszerzett szoftver tesztszerveren működött, és csak egyes funkcióit tudták megtekinteni, illetve hogy annak sem magyar, sem angol nyelvű kézikönyvét nem mutatták be. Úgy értékelte, hogy sem a pályázati felhívás, sem a támogatási szerződés nem írt elő olyan kötelezettséget, hogy a felperes a beszerzett szoftvert bemutassa, illetve annak magyar vagy

angol nyelvű kézikönyvét rendelkezésre bocsátva a projekt befejezését megelőző esetleges időközi vizsgálat során. Elfogadta a felperes azon állítását, mely szerint, ha időközi kifizetés történik, kizárólag a szoftver megvásárlásának tényét kell igazolni. Az alperes olyan körülményt kifogásolt az ellenőrzéstűrési kötelezettség körében (a szoftver kiválasztásakor megkeresett szállítókkal folytatott levelezésekbe történő betekintés), amelyre a támogatási szerződés nem tartalmazott előírást. Az I. rendű alperes szabálytalansági eljárásban hozott határozatában az szerepel, hogy a szoftver előállítás nem szerepel a szállító tevékenységi körei között, amelyet cáfolt a **K. Kft.** esetén a tanúként meghallgatott **H. J.**, valamint a **K. Kft.** cégkivonata. Az I. rendű alperes kifogásai között szerepelt, hogy a **K. Kft.** tulajdonosa és ügyvezetője **K. A.** a kedvezményezett tulajdonosi körébe tartozó **K. G.** közeli hozzátartozója, amely nem felel meg a valóságnak, mert **K. G. K. A.** unokaöccse. Nem helytálló az az I. rendű alperesi megállapítás sem, hogy a felperes nem rendelkezett a projekt megvalósításához szükséges önerővel. E körben az elsőfokú bíróság utalt **D. I.** tanú vallomására, aki úgy nyilatkozott, hogy rendelkezésre állt a projekt megvalósításához szükséges összeg, de a teljes költséget nem kellett igazolnia, az csak a pályázat benyújtásának volt a feltétele. A helyszíni ellenőrzést végző **Cs. Z.** az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem tárta fel teljes körűen a felperes aktuális anyagi helyzetét. Az elsőfokú bíróság **K. G.**, **D. I.**, **Cs. Z.**, **H. J.** tanúvallomására is tekintettel megállapította, hogy a felperes a maga részéről eleget tett szerződéses kötelezettségeinek, beszerezte az általa vállalt szoftvert azon az áron, amelyet a pályázatban vállalt. Az I. rendű alperes nem igazolta, hogy az időközi kifizetéshez szükséges lett volna a teljes szoftver bemutatása, ezt a Pályázati Felhívási Útmutató F.10. pontja sem írta elő részére. Ugyanígy nem írta elő sem a támogatási szerződés, sem az útmutató azt, hogy részellenőrzés esetén a szoftverhez tartozó magyar, illetve angol nyelvű kiadványt, használati útmutatót a felperes bemutassa.

Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy az adott jogviszonyban a II. rendű alperes mint közreműködő szervezet vett részt, őt lebonyolítónak tekintette, aki a szerződés teljesítéséért ugyanúgy felel, mint az I. rendű alperes, ezért a kártérítési felelősségük a felperessel szemben a régi Ptk. 344. § (1) bekezdésére figyelemmel egyetemleges.

Az alperesek pervesztesek lettek, ezért kötelezte őket az elsőfokú bíróság a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 78. § (1) bekezdése alapján a perköltség megfizetésére, amely a felperesi jogi képviselő munkadíjából állt. A felperes tárgyi illetékfeljegyzési joga és az alperesek illetékmentességére tekintettel a feljegyzett kereseti illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben 24. sorszám alatt a II. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a felperes II. rendű alperessel szembeni keresetének elutasítását és perköltségben marasztalását kérte. Amennyiben a megváltoztatáshoz szükséges bizonyítékok nem állnak rendelkezésre, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a II. rendű alperessel szembeni ítéletének meghozatalakor az irányadó jogszabályokat tévesen értelmezte. A felperes a II. rendű alperessel szembeni keresetét módosította és a régi Ptk. 349. §-ában foglaltakra hivatkozással az államigazgatási jogkörben (közhatalom gyakorlásával) okozott kárt jelölte meg kártérítési igénye alapjaként. Ugyanakkor a II. rendű alperes perbeli szerepével az ítéletében egyetlen mondatban foglalkozott, amikor is a II. rendű alperest mint közreműködő szervet lebonyolítónak tekintette a 4/2011.(I.28.) Korm. rendelet szabályai szerint. Az elsőfokú bíróság ítéletéből nem derül ki, hogy a II. rendű alperessel szemben előterjesztett közigazgatási jogkörben okozott kárigénnyel hogyan állapította meg végül azt, hogy a II. rendű alperes az I. rendű alperes szerződésszegéséért egyetemlegesen felelős, ezáltal indokolási kötelezettségét is megszegte. A II. rendű alperes ugyanis a pályázati rendszerben csupán jogorvoslatot elbíráló központi koordinációs

szervként vett részt. A PK 42. számú állásfoglalás szerint az államigazgatási jogkörben okozott kárfelelősség a szerződésen kívüli károkozásért való felelősség egyik különös fajtája, szerződésszegés esetén azonban nem alkalmazható.

Az elsőfokú bíróság jogszabálysértően állapította meg, hogy a II. rendű alperes közreműködő szervezatként mint lebonyolító vett részt az eljárásban, és ezért a szerződés teljesítéséért ugyanúgy felel, mint az I. rendű alperes. A felperes a támogatási szerződést a **M. Zrt.**-vel kötötte, aki az **N. F. Ü.** mint támogató képviselőjében járt el. Az **N. F. Ü.** és a **M. Zrt.** az idők folyamán jogutódlással megszűntek, az egész pályázati rendszer ennek megfelelően jelentősen átalakult. A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség megszüntetésével összefüggő egyes kérdésekről szóló 475/2013.(XII.17.) Korm. rendelet 1. és 2. §-ai, a közreműködő szervezetek útján ellátott feladatok központi költségvetési szerv által történő átvételéről szóló 96/2014.(III.25.) Korm. rendelet szabályai, a **Nemzetgazdasági Minisztérium** Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2015. NGM utasítás 3.7.2. pontjának 76. § (1) bekezdése alapján megállapítható, hogy az **N. F. Ü.** jogutódja a gazdasági operatív programok esetén a **Nemzetgazdasági Minisztérium**. A **M. Zrt.** jogutódja szintén a **Nemzetgazdasági Minisztérium** lett. Az **N. F. Ü.** megszüntetésével összefüggő egyes kérdésekről szóló 475/2013.(XII.17.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján a támogatási jogviszonyok tekintetében jelen ügyben jogutódnak kell tekinteni az I. rendű alperest. Ezzel egyidejűleg átalakult a 4/2011.(I.28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) jogorvoslati rendszere is. A Korm. rendelet 34. pontja tartalmazza a szabálytalansági eljárásra vonatkozó előírásokat. A szabálytalansági döntéssel szemben előterjesztett jogorvoslati kérelmet a központi koordinációs szerv bírálja el, amely a Korm. rendelet 5. § h) pontja értelmében az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter, azaz a Miniszterelnökséget vezető miniszter. A jogszabályi levezetésből tehát megállapítható, hogy a II. rendű alperes nem közreműködő szervként járt el, és irányító hatóságként sem vett részt az eljárásban. Mindezek alapján a II. rendű alperes felelősségének jogszabályi alapját az ítélet nem tartalmazza.

Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének úgy kívánt eleget tenni, hogy hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla Pf.20.466/2012/7. számú ítéletére. Álláspontja szerint azonban a hivatkozott ítélet jelen perben elbírált jogvitára nem irányadó. Az említett perben a lebonyolító szervezet nem tudott megjelölni olyan okot, amely alapján jogszerűen módosíthatta volna utólag egyoldalúan a szerződést, ezért annak teljesítését nem tagadhatta volna meg. A jelenleg folyamatban lévő ügyben viszont a hatóság helyszíni ellenőrzése során tapasztalt szabálytalanságok alapján a szabálytalansági eljárás lefolytatását követően alkalmazta az elállás jogkövetkezményét. Eltérő volt a két ügyben alkalmazandó jogszabályi környezet is. Az alperesek egyetemleges kötelezettsége is más jogcímenen alapult. A hivatkozott perben a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal I. rendű alperes mint közreműködő szervezet, a Vidékfejlesztési Minisztérium II. rendű alperes mint irányító hatóság kötötték meg a felperessel a támogatási szerződést. A jelen per II. rendű alperese azonban nem vett részt közreműködő szervezatként a támogatási szerződésben, nem felel a szerződés teljesítéséért, lebonyolító sem volt, így egyetemleges felelőssége nem állapítható meg.

Kitért a II. rendű alperes továbbá arra is, hogy az elsőfokú bíróság a támogatási szerződés tartalmi megítélése során tévesen értelmezte a felek helyzetét, jogait és kötelezettségeit. Kifejtette, hogy a Ptk.-ban szabályozott egyes szerződések és a támogatási szerződések között alapvető különbség van a felek jogait és kötelezettségeit illetően. A támogatási szerződésnél a felek ugyan alapvetően mellérendelt viszonyban vannak, mégis a pályázati kiírás, az útmutató, az általános szerződési feltételek, a mögöttes jogszabályok alapján a kedvezményezettnek többletkötelezettségei vannak, míg a jogosultnak (a támogatónak) többletjogosultságai. A támogatott kötelezettsége nem merül ki annyiban, hogy beszerzi az informatikai eszközöket, hanem a jogszabályban és a támogatási

szerződésben előírt egyéb követelményeknek is meg kell felelnie (például, hogy meghatározott ideig fenntartási kötelezettsége van, túrnie kell az ellenőrzést, piaci áron kell beszereznie az eszközöket, a változásokat be kell jelentenie). Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság olyan alapvető bizonyítékokat sem vett figyelembe, mint **K. G.** tanúvallomása, aki előadta, hogy pénzügyileg korrektebb eszközökre akarták lecserélni a beszerezett eszközöket. Fentiekből éppen az állapítható meg, hogy a korábban vállalt beszerzés olcsóbban is megvalósítható lett volna. Az elsőfokú bíróság egyáltalán nem tulajdonított jelentőséget a felperes azon kötelezettségének, mely szerint az eszközöket az átlagos piaci árnak megfelelően szerezze be és valós költséggel számoljon el. Téves az az elsőfokú bírósági álláspont is, hogy a beszerezett szoftver bemutatása sem volt a felperes kötelezettsége, illetőleg az sem, hogy annak magyar vagy angol nyelvű kézikönyvét rendelkezésre bocsássa a projekt befejezését megelőző esetleges időközi vizsgálat során. Nem vette figyelembe, hogy mindez az előírás implicite szerepel a támogatási szerződésben és az ahhoz kapcsolódó jogszabályban. Teljesen egyértelmű az, hogy amennyiben a beszerezett szoftvert a támogatott nem mutatja be, akkor ellenőrzéstűrési kötelezettségét sérti meg. Ha pedig a támogatottnak piaci áron kellett terméket beszerezni, akkor legalább a piaci ár mértékéig tudni kell igazolni azt, hogy miért azt a terméket, miért attól a szolgáltatótól szerezte be, ha pedig több szállítóval egyeztetett, de ezeket a dokumentumokat nem mutatja be, akkor az ellenőrzéstűrési kötelezettségét sérti meg. Iratellenes az elsőfokú bíróság azon megállapítása, mely szerint a **K. Kft.** mint végső szállító cégkivonata cáfolja az I. rendű alperes azon megállapítását, hogy nem szerepel tevékenységi körei között a szoftver előállítás. Ezzel kapcsolatban az I. rendű szabálytalansági döntése azt tartalmazza, hogy „az Önök által beszerezett szoftver közvetett szállítója (végső szállító **K. Kft.**) a **B. Kft.** esetében a cégalapítás között kizárólag a film-, videó-, televízió műsor gyártás szerepel...”. Az I. és a II. rendű alperes tehát a **B. Kft.**-vel kapcsolatosan állapította meg, hogy a felperes a szoftvert nem annak kereskedelmi forgalmával foglalkozó szállítótól szerezte be. A felperest ért kár tekintetében nem vizsgálta az elsőfokú bíróság, hogy a támogatás összegét a felperes „ingyen pénzként” kapta, így nem egyértelmű, hogy a felperest valóban a követelt összeggel egyező mértékű kár érte. Nem vizsgálta azt sem, hogy a felperes által beszerezett eszközök sorsa mi lett, azokat továbbértékesítette-e, hiszen a részére befolyt összegek a kár összegét nyilvánvalóan csökkentették.

Az I. rendű alperes 27. sorszám alatt terjesztett elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének teljes megváltoztatását és a kereset elutasítását, továbbá a felperes perköltségben való marasztalását indítványozta. Amennyiben a megváltoztatáshoz szükséges bizonyítékok nem állnak rendelkezésre, úgy másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Arra hivatkozott, hogy a felperes kártérítési igényének jogalapja sem egyértelmű, mivel a keresetét elsődlegesen a régi Ptk. 349. §-ára, azaz államigazgatási jogkörben okozott kárra alapította mindkét alperes vonatkozásában. Az I. rendű alperessel szemben másodlagosan szerződésszegésből eredő kárra is hivatkozott. Az elsőfokú bíróság nem indokolta meg, hogy a kereset ellenében mi alapján állapította meg mindkét alperessel szemben a szerződésszegéssel okozott kárt.

Az elsőfokú bíróság jogi érvelésként hivatkozott a Fővárosi Ítéletábrla Pf.20.466/2012/7. számú döntésére, a két ügy azonban jelentősen eltér egymástól a jogvita alapját képező tények és a jogi környezet körében. A hivatkozott ítéletben a szerződés egyoldalú utólagos módosítása volt az a lényegi kérdés, ami a szabálytalansági eljárás lefolytatását vonta maga után.

Az I. rendű alperes hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság a felperesre eső bizonyítási terhet sem helytállóan határozta meg. A régi Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint nemcsak a felperest ért kár mértékét, hanem a jogellenes magatartást, a kár bekövetkeztét és a kettő közötti okozati összefüggést, valamint a felróhatóságot is a felperesnek kellett volna bizonyítania. Sérelmezte, hogy a kárösszeg tekintetében nem folytatott le semmilyen bizonyítást. A projekt kapcsán az I. rendű

alperes végig arra hivatkozott, hogy nem készült elfogadott, jóváhagyott beszámoló, ennek ellenére az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes által kifejtetteket nem értékelte, nem indokolta, hogy miért nem találta bizonyítottanak az I. rendű alperesi érvelést annak ellenére, hogy a Pp. 221. § (1) bekezdése alapján ez előírt törvényi kötelezettsége lett volna.

Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság a támogatási jogviszony és szerződés tartalmi megítélése körében figyelmen kívül hagyta az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében foglaltakat. Kifejtette, hogy a szerződés atipikus célja és az ingyenes juttatás jellege miatt az I. rendű alperes többletjogosultságokat élvezett, míg a felperesnek többletkötelezettségei voltak. A támogatási szerződés keretében a felperes közpénz felhasználására szerzett jogosultságot, ezzel fokozott együttműködési és tűrési kötelezettsége volt figyelemmel a Részletes Pályázati Útmutató „F.10. pont Helyszíni szemle és ellenőrzések” pontjában foglaltakra.

Az I. rendű alperesnek a jogviszony teljes fennállása során biztosítania kell, hogy a támogatási összeg felhasználása során ne merüljön fel az uniós és a hazai költségvetés sérelmének a veszélye. A felperes a pályázathoz benyújtott nyilatkozatával, illetőleg a támogatási szerződés aláírásával kötelezőnek ismerte el magára nézve a pályázati kiírás összes rendelkezését, ezen belül azt, hogy a projektet kellő alapossággal, hatékonysággal, gondossággal valósítja meg, a támogatási összeggel kapcsolatos ügylet során a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvét, valamint az átlagos piaci árak történő megfelelést a szerződés hatályba lépését követően is biztosítja és igazolja azt, eleget tesz együttműködési és ellenőrzéstűrési kötelezettségének és rendelkezik megfelelő anyagi forrással a megvalósításhoz.

Felperes azon okfejtése, mely szerint az I. rendű alperest terheli a támogatás kifizetésének kötelezettsége attól függetlenül, hogy szabálytalanságot állapít meg felperessel szemben, teljes mértékben elfogadhatatlan. Az elsőfokú bíróság által kihallgatott tanúk kapcsán megjegyezte, hogy **K. G.** tanúvallomását kritika nélkül fogadta el az elsőfokú bíróság, az ezzel ellentétes I. rendű alperesi tanúk vallomását azonban indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta (2017. február 9-ei tárgyalási jegyzőkönyvben foglalt **Cs. Z.** és **H. J.** tanúvallomása).

Kiemelte, hogy a Korm. rendelet 55. § (1) bekezdése értelmében vissza nem térítendő támogatás kizárólag elszámolható valós költségek vonatkozásában folyósítható. A valós költség, mint fogalom egyrészt árértékarányban értett valóságot jelent, másrészt a funkció teljességében értett valódiságot. Ebben az értelmezésben még tesztüzemmódban is minden, árkategóriájában megfelelő tudással kell rendelkeznie az adott informatikai eszköznek.

Az elsőfokú bíróság értelmezése szerint sem a pályázati felhívás, sem a támogatási szerződés nem írt elő olyan kötelezettséget a felperes részére, hogy a beszerzett szoftvert bemutassa, illetőleg annak magyar vagy angol nyelvű kézikönyvét rendelkezésre bocsássa. Ezzel szemben a felek közötti jogviszony jellegéből következik, hogy a kedvezményezettnek a támogatást a megpályázott célra irányadó szabályozás elvének megfelelően kell felhasználnia, így műszakilag működőképtelen, pályázati kiírásnak nem megfelelő, illetőleg túlárzott tételek nyilvánvalóan nem alkalmasak ennek az alátámasztására.

A felperes anyagi helyzetére vonatkozó ítéleti megállapítás azt tartalmazza, hogy az ellenőrként eljáró **Cs. Z.** nem tárta fel teljes körűen a felperes anyagi helyzetét. Az elsőfokú bíróság azonban nem jelölte meg azon körülményeket, amelyeket irányadónak vett ezen megállapítása kapcsán. Az I. rendű alperes már korábban hivatkozott **K. G.** tanúvallomására, mely szerint a projekt keretében beszerzendő szerver megvásárlására akkor kíván sort keríteni, miután az egyes számú időközi kifizetés a KSZ részéről megtörténik. Tekintettel arra, hogy utófinanszírozás keretében történt a támogatási összeg elszámolása, a felperesnek a szerver megvásárlására rendelkezésre kellett, hogy álljon megfelelő anyagi forrás. A helyszíni ellenőrzésen tett nyilatkozata azonban nem ezt bizonyítja. A szerződéses többletkötelezettségekből adódóan a felperesnek kellett volna

bizonyítania, hogy megfelelő pénzügyi háttérrel rendelkezik, aminek azonban nem tett eleget.

Mindezek alapján a felperes szerződésszegő magatartást tanúsított, a projekt teljes körű ellenőrzését nem tette lehetővé, a szoftver beszerzés dokumentációjának hitelessége nem volt alátámasztott, nem lehetett vizsgálni az ár-értékarányt, együttműködési és ellenőrzéstűrési kötelezettségét megszegte, a szoftvert nem a kereskedelmi forgalmával üzletszerűen foglalkozó szállítótól szerezte be, illetve a projekt megvalósításához nem volt megfelelő anyagi forrása. Egyértelműen szabályozásra került az Útmutatóban, hogy a felperes köteles minden, az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást és egyéb segítséget megadni. A szerződésszerű teljesítéshez szükséges lett volna, hogy a projekt megfeleljen az EK rendeletben, az Útmutató C.3.f) pontjában a Felhívás C.9.d) pontjában konkrétan megfogalmazott hatékony és eredményes pénzgazdálkodás, valamint az átlagos piaci áron történő beszerzés elvének. Mivel ezekről az alperes nem tudott meggyőződni, a felperes teljesítése nem minősül szerződésszerűnek. Az ÁSZF 8. pontja az Útmutató F.10. pontja, illetve az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 54. §-a egyértelműen előírja, a felperes kötelezettsége, hogy biztosítsa a támogatás felhasználásának, illetve a projekt megvalósulásának ellenőrzését az I. rendű alperes felé, a szükséges dokumentumokat rendelkezésre bocsássa, a kért információkat, adatokat megadja. Az elsőfokú bíróság ítélete csak a felperesi oldalról vizsgálja a jelen ügyet, az I. rendű alperes védekezését teljes mértékben figyelmen kívül hagyta és ennek okát, indokát sem adta.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, az alperesek perköltségben marasztalását indítványozta, a perköltségre korlátozódó csatlakozó fellebbezést terjesztett elő, valamint kérte, hogy pernyertessége esetén az alperesi marasztalást akként módosítsa a másodfokú bíróság, hogy az alperesek a megítélt kártérítést és annak járulékait a felperes jogi képviselőjének a **pénzintézet 1 cím**1 alatti fiókjában vezetett ... számú ügyvédi letéti számlájára történő utalással legyenek kötelesek teljesíteni.

A fellebbezési ellenkérelme indokolásául előadta, hogy a Fővárosi Törvényszék ítéletét a jogszabályi előírásoknak megfelelően hozta, melynek során figyelembe vette a Fővárosi Ítéletábra hivatkozott 3.Pf.20.466/2012/7. számú jogerős közbenső ítéletében kifejtetteket is. Kiemelte, hogy a keresetében megjelölte a jogellenességet megalapozó jogszabályi rendelkezést, a kárigénye alapja, hogy a szerződéses kötelezettség ellenére az I. rendű alperes nem fizette ki a támogatási összeget. Az I. rendű alperesnek, illetve alpereseknek kellett volna bizonyítania, hogy a felperes nem szerződésszerűen teljesített, ennek azonban ellenkezője derült ki **Cs. Z., H. J. és D. I.** tanúk vallomásából. Ismételten hivatkozott a „pacta sunt servanda” elvére, amelyet alperesek nem annak polgári jogi jellege és célja szerint kívánnak értelmezni. Kiemelte a II. rendű alperes felelőssége kapcsán, hogy ő a Korm. rendelet 94. § (1) bekezdése értelmében központi koordinációs szervként járt el. A központi koordinációs szerv az operatív programok egységes eljárásrendek mentén történő, koordinált végrehajtását biztosító szervezeti egység az értelmező rendelkezései 2. § 16 b) pontja szerint. E szervezeti egység jogi személyiséggel nem rendelkezik, ennek nyoma egyik jogszabályban sem lelhető fel. Az államtitkárság vagy az államtitkár jogi személyiséggel szintén nem rendelkezik. Ebben az esetben felvetődik a kérdés, ki a felelős a polgári jog szerint, vajon nem éppen az a jogi személy, akinek a nevében eljárva cselekedett. A pályázati eljárási rend szerint a jogorvoslati kérelmek címzettje a II. rendű alperes volt. Felvetődik továbbá a kérdés, hogy van-e egyáltalán olyan szervezet, aki jogi személyiséggel rendelkezik a II. rendű alperes Miniszterelnökségen kívül. Megengedhető-e egy jogállamban, illetve összeegyeztethető-e a jogbiztonság alkotmányos alapelveivel, hogy olyan helyzet teremtsék, mely nem teszi felelősségre vonhatóvá az állam egyes szerveit, intézményeit, ha azok intézkedésükkel kárt okoznak. Mindezek alapján II. rendű alperes érvelése megalapozatlan, elfogadhatatlan. A régi Ptk. 344. § (1) bekezdése

szerint az alperesek egyetemlegesen felelősek. A II. rendű alperes hagyta jóvá azt az elsőfokú döntést, amely a szabálytalanságot megállapította, ezért az I. rendű alperessel közösen okozta a felperes kárát.

A kizárólag a perköltségre vonatkozó csatlakozó fellebbezése kapcsán hangsúlyozta, hogy csak a jogi képvisellel összefüggésben megítélt költségekre terjed ki a csatlakozó fellebbezés. Az ítéletnek a perköltségre vonatkozó döntését akképp kérte megváltoztatni, hogy az ne a 32/2003.(VIII.22.) IM rendeleten, hanem a megbízási szerződés és tényvázlat számadatain alapuljon, az összecszerű kimutatást beadványához csatolta. Az ítéletből kitűnik, hogy csak egyetlen tárgyalásra számított költségátalányt vett figyelembe az elsőfokú bíróság, ezzel szemben eddig négy tárgyalás volt megtartva. Az ítélet figyelmen kívül hagyta a megállapodott sikerdíjat is. A 6 % sikerdíjat nem lehet eltúlzottnak tekinteni az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (Ütv.) 9. § (2) bekezdése és (4) bekezdése alapján. Jelen ügyben nem mindegy, hogy milyen hozzáértéssel, felkészültséggel és tapasztalattal rendelkező ügyvédre bízta az ügyet a felperes. A sikerdíj megállapításánál figyelembe vette a BH321/2002. számú döntésben kifejtett elveket. A 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. §-a szerint a fél és az ügyvéd között külön megállapodás született, az ügy ténybelileg, jogilag rendkívül bonyolult, a pályázati kiírás a teljes dokumentációjával, jogszabályokkal, hivatkozott ítéletekkel együtt több ezer oldalt tesz ki. A szabálytalansági döntéshez kapcsolódóan megindított végrehajtási eljárás alapján a felperesre nézve fennálló és fenyegető tényleges ügyértéket figyelembe véve bruttó 1.837.010 Ft ügyvédi munkadíj megállapítását kérte azzal, hogy ehhez járul még a másodfokú tárgyalásért járó 45.000 Ft + áfa költségátalány. Amennyiben ezt az érvelést az ítéletábra nem fogadná el, úgy a 32/2003.(VIII.22.)IM rendelet szerint alkalmazható legmagasabb mértéket kérte alkalmazni.

Előadta továbbá, hogy pernyertessége esetén az alperesi kötelezést azért az ügyvédi letéti számlára történő utalással kéri, mert egyrészt a Ütv. 26. § (4) bekezdésében foglaltak szerint a meghatalmazás feljogosítja az ügyvédet pénz átvételére is, másrészt az I. rendű alperes közigazgatási végrehajtást indított mindkét pályázati támogatással összefüggésben, így a felperesi gazdasági társaság bankszámlájára vezetett inkasszó miatt az alperesek kifizetése azonnal visszafolya az I. rendű alpereshez. Hivatkozott arra is, hogy az összeg kifizetését az I. rendű alperes biztosan visszatartaná, annak megfizetésére újabb peres eljárást kényszerülne indítani. A felperesnek nem volt módja semmilyen peres eljárásban a végrehajtás menetét megakasztani, sem pedig az Art. 143. § (1) bekezdés 2. fordulata szerint a jogerős közigazgatási határozattal szemben külön bírósági felülvizsgálatot kérni. A végrehajtás megszüntetésére és korlátozására vonatkozó per indítására pedig a Pp. 367. §-ban foglalt illetékességi szabályok miatt nem volt lehetősége. Kérelme nem jelent a Pp. 146. § szerinti keresetváltoztatást.

Az I. és a II. rendű alperes fellebbezése alapos, a felperes csatlakozó fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást részben hiányosan állapította meg, és a hiányos tényállásból helytelen jogi következtetéseket vont le.

A másodfokú bíróság kiegészíti az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást azzal, hogy a helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyv szerint a felek a támogatási szerződést többször módosították, az utolsó, 4. módosítás 2014. december 22-én történt, amely a projekt megvalósulásának befejezési idejét 2015. április 30-ában jelölte meg. A helyszíni ellenőrzésről készült jegyzőkönyv II. 4. pontja szerint a kedvezményezett úgy nyilatkozott, hogy csak akkor kap magyar nyelvű kézikönyvet a szoftverhez, ha majd a projektben szereplő szervert beszerzik, és arra telepítve a fent említett szoftvert, élesben tudják üzemeltetni. A kedvezményezett elmondása szerint más szállítókkal is

történt egyeztetés e-mailen, ám azokat az ellenőrzés során nem mutatta be arra hivatkozva, hogy azok érzékeny adatok. A szerver megvásárlására a kedvezményezett nyilatkozata alapján akkor kíván sort keríteni, miután az 1. számú időközi kifizetés a KSZ részéről megtörténik. A szerver beszerzés csúszása miatt az ellenőrök csak a szoftver egyes funkcióit tudták megtekinteni, a szoftver az ellenőrzés időpontjában egy tesztszerveren működött, a műszaki megvalósítás teljesülése ezért további szakterületi vizsgálatot igényel az ellenőrök megjegyzése szerint. A felvett jegyzőkönyvre a kedvezményezett észrevételeket, megjegyzéseket tehetett, a jegyzőkönyv 9. oldalán található is a felperestől származó nyilatkozat. Ebben azonban csak azt sérelmezte, hogy az MGM az ügyfélszolgálati kérdéseit félvállról kezeli, nem tartja be a pályázatkezelési határidőket, a csúszásokról érdemi információt nem ad. A helyszíni ellenőrzést mobilszámról intézték, helyszíni ellenőrzésre időpontot nem választhatott, értesítést a pontos időpontról nem kapott, így a törvényesen előírt 5 napos lemondási határidőt sem tudta gyakorolni. Mindezek alapján megállapítható, hogy az ellenőrzés időpontjában a helyszíni ellenőröknek a jegyzőkönyv II.4. pontjában foglalt megállapításait nem vitatta.

Az elsőfokú bíróságnak a kártérítési kereset jogalapja körében abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a Korm. rendelet 35. § (1) bekezdése alapján az I. rendű alperes jogszerűen állt-e el a támogatási szerződéstől. A Korm. rendelet 35. § (1) bekezdése e) pontja szerint, ha a kedvezményezett megszegi a támogatói okiratban vagy a támogatási szerződésben foglalt, vagy más jogszabályi kötelezettségeit, így különösen nem tesz eleget ellenőrzéstűrési kötelezettségének, és ennek következtében a támogatott tevékenység szabályszerű megvalósítását nem lehet ellenőrizni, úgy az irányító hatóság jogosult a szerződéstől elállni.

Az ítéletábla rámutat arra, hogy a támogatási szerződés egy olyan atipikus szerződés, amelynek tartalmát képezik meghatározott közösségi szabályok és a vonatkozó magyar joganyag (részletesen felsorolva a GOP Részletes Pályázati Útmutató IX. számú melléklete), a támogatási szerződés, az általános szerződési feltételek, a pályázati útmutató és minden olyan tanulmány, elemzés, hatósági engedély, műszaki terv és tartalom, nyilatkozat, beszerzési terv, társulási megállapodás és egyéb dokumentum, valamint ezek módosításai, amelyet a kedvezményezett a projektpályázat mellékleteként benyújtott (Támogatási Szerződés 1. pont, valamint a 9.14. pont). Az elsőfokú bíróságnak az ily módon meghatározott szerződés alapján kellett volna állást foglalni abban, hogy a a felperes a szerződésben vagy más jogszabályban foglalt kötelezettségét megszegte-e, ellenőrzéstűrési kötelezettségének eleget tett-e. Amennyiben az elállás feltételei közül legalább egy bekövetkezett, úgy a Korm. rendelet 35. §-a értelmében az az elállás jogszerűségét már önmagában megalapozza.

A fenti szerződéses tartalom alapján a saját forrás rendelkezésre állását folyamatosan biztosítani kell és az azt igazoló dokumentumoknak és nyilatkozatoknak is rendelkezésre kell állniuk a felperes állításával szemben. A pályázónak legalább a projekt összköltségének az igényelt támogatási összeggel csökkentett részét kitevő önrésszel kell rendelkeznie, az önrész saját forrásból és az államháztartás alrendszeréből származó egyéb támogatásból állhat a pályázati felhívás D. pont 2. pontja alapján (csatolva 5/A/3. sorszám alatt). A helyszíni ellenőrzés során a kedvezményezett úgy nyilatkozott, hogy a szerver megvásárlására az időközi kifizetés után kíván csak sort keríteni. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat helytelenül mérlegelte akkor, amikor az ügyben érdekelt **D. I.** tanúvallomása alapján azt állapította meg, hogy rendelkezésre állt a projekt megvalósításához szükséges összeg, **Cs. Z.** pedig nem tárta fel teljes körűen a felperes aktuális anyagi helyzetét. A kedvezményezett nyilatkozata alapján ugyanis helyesen jutott az ellenőrzést végző szerv arra a következtetésre, hogy a szerver megvásárlásához szükséges önrésszel a kedvezményezett nem rendelkezik, azt csak az időközi kifizetés összegéből kívánja finanszírozni

majd. A kedvezményezett ezzel megszegte a támogatási szerződésben foglaltakat. Az ítélet tábla nyomtatékosan utal arra, hogy a támogatási szerződésen nemcsak magát a szerződést kell érteni, hanem valamennyi, a pályázathoz kapcsolódó dokumentációt. A Korm. rendelet 35. § (1) bekezdés e) pontja alapján tehát a támogatási szerződés megszegése, mint elállásra okot adó körülmény bekövetkezett.

Helyesen hivatkoztak az alperesek arra, hogy a szerződésszerű teljesítéshez szükség lett volna arra, hogy a projekt megfeleljen az Útmutató C.3.f) pontjában és a Felhívás C.9.d) pontjában megfogalmazott hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvének, valamint az átlagos piaci árak történő megfelelésnek. Azáltal, hogy a szállítókkal történő levelezést a felperes nem mutatta be az ellenőrzés során és ezzel ellenőrzéstűrési kötelezettségét megszegte, a felperes fenti elveknek megfelelő szerződésszerű teljesítéséről az ellenőrzést végző szerv nem tudott meggyőződni. Jogszerűen hivatkozott az I. és a II. rendű alperes arra, hogy a kedvezményezett nem tett eleget az Útmutató F.10. pont „Helyszíni szemle és ellenőrzések” pontjának és megszegte a támogatási szerződés 4.4. pontjában foglalt azon kötelezettségét is, hogy a támogatáshoz kapcsolódó iratokat az odaítélést követő 10 évig meg kell őriznie és a támogató ilyen irányú felhívása esetén köteles azokat bemutatni. A felperes mindezzel az együttműködési kötelezettségét, illetve ellenőrzéstűrési kötelezettségét szegte meg a Korm. rendelet 35. § (1) bekezdés e) pontja alapján, ami önmagában is megalapozza a szerződéstől történő elállás jogszerűségét. Erre tekintettel az egyéb elállási okok vizsgálata már irreleváns volt a kártérítési igény elbírálása szempontjából.

A másodfokú bíróság a felperes fellebbezési ellenkérelmében foglaltakra kiemeli, hogy a Fővárosi Ítélet tábla 3.Pf.20.466/2012/7. számú közbelső ítélete teljesen más tényálláson alapult és eltérő volt a jogszabályi környezet is. Az ügy lényege szerint a pályázat nem megfelelő értékelése a támogató döntés meghozatalát és a támogatási szerződés megkötését követően a szerződés egyoldalú módosítását már nem teszi lehetővé, ezért nem volt jogszabályi alapja annak, hogy azon per I. rendű alperese a megállapodást egyoldalúan módosítsa. Jelen ügyben viszont az elállást több okra, köztük a felperes együttműködési és ellenőrzéstűrési kötelezettségének megszegésére alapította az I. rendű alperes.

A II. rendű alperes fellebbezésében helyesen mutatott rá arra, hogy nem közreműködő szervként vett részt az eljárásban, hanem irányító hatóságként. A jelen jogviszonyra irányadó Korm. rendelet szabályai szerint nem közigazgatási jogkörében eljárva hozta meg határozatát a szabálytalansági eljárásban, hanem mint jogorvoslat elbírálására jogosult központi koordinációs szervezet vett részt. Ebben a támogatási jogviszonyban a támogatási szerződés nem tekinthető hatósági szerződésnek. Sem a támogató, sem a közreműködő szervezet nem minősül a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXLI. törvény (Ket.) szerinti hatósági jogkört gyakorló, hatósági határozat meghozatalára feljogosított szervezetnek. Ebből kifolyólag közigazgatási jogkörben okozott kár a jelen felek jogviszonyában fel sem merülhet. Ezen kívül a II. rendű alperes nem volt szerződő fél sem, így vele szemben a szerződésszegésből eredő kártérítési igény sem érvényesíthető.

A fent kifejtettek alapján az I. rendű alperes a támogatási szerződéstől jogszerűen állt el, jogellenes magatartást nem tanúsított, a kártérítés törvényi tényállási elemei nem valósultak meg, a felperes kártérítés megfizetésére irányuló anyagi jogi igénye és az ezt megállapító elsőfokú ítélet alaptalan. A II. rendű alperes szerződő félnek sem minősül, ezért a vele szembeni marasztaló határozat ez okból is alaptalan. A szabálytalansági eljárásban pedig jogorvoslat elbírálására jogosult szervként nem közigazgatási jogkörben járt el, így a közigazgatási jogkörben okozott kár, mint a kártérítés egyik speciális alakzata fel sem merülhet vele szemben. Mindezek alapján az I. rendű alperes nem tanúsított jogellenes magatartást, a II. rendű alperes tekintetében pedig a felperes konkrét

tényelődást a jogellenes magatartás tekintetében az I. rendű alperesi magatartáshoz képest nem jelölt meg, a II. rendű alperes nem volt szerződő fél és nem közigazgatási jogkörben eljárva hozott döntést, ezért a II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset is alaptalan.

A fent kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a keresetet elutasította és a felperest kötelezte az alperesek javára perköltség megfizetésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján. Az alperesek javára megállapított perköltség az őket képviselő jogtanácsos munkadíja, amelyet a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján határozott meg. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a jelen peres eljárásban tárgyi illetékfeljegyzési jog illeti meg a felperest, a másodfokú bíróság azonban 3.Pf.20.760/2010/7. számú végzésében megállapította, hogy a perben nem áll fenn tárgyi illetékfeljegyzési jog, mivel a per nem minősül közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti pernek az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 62. § (1) bekezdés g) pontja alapján. Erre tekintettel a felperes köteles pótlólag 564. 000 Ft kereseti illetéket lelevezés terhe mellett leróni.

A felperes csatlakozó fellebbezésére tekintettel az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú pertárgyérték a Pp. 24. § (1) bekezdése alapján a keresettel érvényesített követelés összege, azaz 9.400.000 Ft, nem pedig a felperes által megjelölt teljes támogatási összeg. A kereset teljes elutasítására tekintettel nem volt megalapozott a perköltségekre vonatkozó felperesi csatlakozó fellebbezés sem, e körben a pervesztességére tekintettel a felperes köteles a másodfokú eljárásban felmerült költségeit (fellebbezési illeték) viselni a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján.

A másodfokú eljárásban az I. és II. rendű alperes fellebbezése eredményre vezetett, a pernyertességükre tekintettel kötelezte az ítélőtábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest az alperesek javára a jogtanácsosi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére. A jogtanácsosi munkadíjat e körben is a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, illetve (5) bekezdése alapján határozta meg.

Az I. és II. rendű alperes teljes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket szintén a felperes köteles az államnak külön felhívásra megfizetni a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján.

Budapest, 2017. október 4.

. Pestovics Ilona s.k.
a tanács elnöke

Dr. Darákné dr. Nagy Szilvia s.k.
előadó bíró

Dr. Lukács Zsuzsanna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő